توسعه ایرانی toseeirani.ir
شماره ۸۹ / سه‌شنبه ۲۴ مهر ۱۳۹۷ / ۶ صفر ۱۴۴۰ / ۱۶ اکتبر ۲۰۱۸

آمریکا، خاشقجی، عربستان

اولین برخورد از نوع نزدیک

سیدمحمد میرزامحمدزاده

ناپدید شدن روزنامه‌نگار منتقد، جمال خاشقجی، کم‌کم به شکافی بین واشنگتن و عربستان سعودی تبدیل می‌شود. پس از آنکه ترامپ روز یکشنبه (۲۲ مهر) از احتمال تنبیهات سخت علیه پادشاهی سعودی در صورت تأیید دخالت دادگاه سلطنتی در ماجرای قتل، سخن گفت، عربستان سعودی او را به بادانتقاد گرفت.

وزیر امور خارجه سعودی با صدور بیانیه‌ای در واکنش به ترامپ گفت: اگر کنشی دریافت شود، واکنش قوی‌تری انجام می‌شود. وی در بیانیه‌اش به نقش حیاتی و تأثیرگذار سلطنت نفت‌خیز در اقتصاد جهان اشاره کرد.

اتهامات مطرح شده علیه سعودی‌ها مبنی بر حضور عاملان سعودی و قتل و مثله کردن خاشقجی، شهروند آمریکایی و ستون‌نویس روزنامه واشنگتن پست که آخرین بار روز دوم اکتبر (۱۰ مهر) در حال ورود به کنسولگری سعودی در استانبول دیده شد، از سوی مقامات ترک مطرح شده است.

محمد بن سلمان، شاهزاده سعودی و دیگر مقامات عربستان گفته‌اند که آنها هیچ اطلاعی از سرنوشت خاشقجی ندارند.

رجب طیب اردوغان رئیس جمهور ترکیه خواستار توضیح در این رابطه شده است. اما دیگر مقامات ترکیه که خواسته‌اند نامشان فاش نشود، با اشاره به داده‌های اطلاعاتی موثق عنوان کرده‌اند که بر اساس داده‌های درز شده، آقای خاشقجی به طرز وحشیانه‌ای از سوی تیم ۱۵ نفره که از عربستان سعودی با ۲ جت شخصی با مأموریت از بین بردن وی به ترکیه فرستاده شده بودند، به قتل رسیده است.

این اطلاعات درز کرده، منجر به افزایش فشار کنگره آمریکا و دیگر دولت‌های غربی بر عربستان سعودی شده است تا در مورد اتفاقات رویداده توضیح دهد. اگرچه دوربین‌های مداربسته، ورود وی به کنسولگری را ثبت کرده‌اند، اما هیچ گواهی مبنی بر خروج او از ساختمان وجود ندارد.

نامزد او گفته است که تا ساعات پایانی شب بیرون از ساختمان کنسولگری منتظر او بوده است.

روز یکشنبه (۲۲ مهر)، بریتانیا، فرانسه و آلمان در بیانیه‌ای مشترک خواستار تحقیقات قابل اطمینان برای دریافت حقیقت آنچه که اتفاق افتاده شدند، تا عاملان ناپدید شدن جمال خاشقجی شناسایی و مورد بازخواست قرار گیرند.

وزیران خارجه هر سه کشور اروپایی در بیانیه خود عنوان کردند که انتظار دارند دولت سعودی پاسخی مبسوط و با جزئیات کامل ارائه دهد و بیان داشتند که این پیام را مستقیما به مقامات سعودی ارسال کرده‌اند.

در واشنگتن نیز قانون‌گذارانی از هر دو حزب خواستار اعمال برخی تحریم‌ها علیه عربستان سعودی در صورت اثبات مسئولیت این کشور در مرگ خاشقجی شدند و روز یکشنبه (۲۲ مهر) این درخواست‌ها افزایش یافت.

سناتور مارکو رابیو، جمهوری‌خواه نماینده ایالت فلوریدا، روز یکشنبه طی مصاحبه‌ای در برنامه ملاقات در خبر شبکه ان‌بی‌سی آمریکا گفت: اگر این ماجرا صحت داشته باشد، واکنش از سوی کنگره انجام می‌شود. این واکنش واحد، سریع و عمیق صورت می‌گیرد.

رابیو افزود: در صورتی که ما بنا بر شراکت، هرچقدر مهم، تصمیم بگیریم که به این موضوع رسیدگی نکنیم، اعتبار اخلاقی آمریکا زیر سوال می‌رود و در معرض خطر قرار می‌گیرد.

با افزایش فشارها از سوی غرب، بازار سهام عربستان سعودی در روز یکشنبه، اولین روز تجاری هفته در عربستان، نزدیک به ۷ درصد سقوط کرد.

هرچند که بیانیه اخیر سعودی‌ها در انتقاد از صحبت‌های ترامپ، خروج آزادانه خاشقجی از کنسولگری را آنطور که شاهزاده سعودی و دیگران گفته بودند، تکرار نکرد اما این بیانیه اطلاعات بیشتری در مورد ناپدیدی خاشقجی هم در پی نداشت.

روز جمعه (۲۰ مهر) یک هیأت سعودی به رهبری شاهزاده خالد بن‌فیصل، به دیدار اردوغان در آنکارا رفت. شاهزاده خالد ۷۸ ساله عضو ارشد خانواده سلطنتی، فرماندار مکه و مشاور شاه سلمان است و بنابراین حضور او جدیت بحران از دید شاه سعودی را نشان می‌دهد.

اما خالد چند ساعت بعد بدون صدور بیانیه‌ای آنکارا را ترک کرد و یکشنبه شب خود شاه سلمان با اردوغان تماس گرفت و به گفته یکی از خبرگزاری‌های نیمه رسمی ترکیه، آنها در این تماس در مورد اهمیت یک تحقیق مشترک صحبت کردند.

ترامپ همواره مودت خود را با عربستان سعودی به عنوان شریک عرب ابراز کرده است. او ریاض را به عنوان اولین مقصد سفر خارجی در زمان آغاز ریاست جمهوری‌اش انتخاب کرد و کاخ سفید به طور ویژه حامی شاهزاده ۳۳ ساله بوده است. ترامپ دائما از اعتماد خود به شاهزاده جوان گفته است، حتی زمانی که او چالش‌هایی با اعضای پیر برجسته دادگاه عالی سلطنت داشت.

جرد کوشنر، داماد و مشاور ترامپ نیز شراکت ویژه‌ای با شاهزاده محمد ترتیب داده است، شاهزاده محمد کسی است که بیشتر قدرت را در سلطنت بر عهده دارد و در واقع بازوی اجرایی پدر پیر خود به شمار می‌رود. بیانیه روز یکشنبه سعودی‌ها اولین نشانه تنش‌ها بین ترامپ و شاهزاده بود.

تاکنون شاهزاده محمد جز برای تمجید از ترامپ سخنی از آمریکا به میان نیاورده بود. حتی زمانی که ترامپ در کمپین خود در بیانیه‌ای اظهار داشت که از ورود مسلمانان به ایالات متحده آمریکا جلوگیری می‌کند یا حتی تقاضای اخیرش برای پرداخت باج بیشتر برای به اصطلاح امنیت خودشان، او علیه ترامپ حرفی به میان نیاورد.

ترامپ اخیرا گفته بود که به پادشاه عربستان گفته است بدون ما شما ۲ هفته نیز دوام نمی‌آورید.

بیانیه ترامپ در مورد خاشقجی نیز ممکن است موجب ناراحتی برخی شده باشد.

روز یکشنبه (۲۲ مهر) در مصاحبه با شبکه خبری سی‌بی‌سی او با رویکرد جدیدی با جدیت در مورد ناپدید شدن منتقد سعودی ظاهر شد.

ترامپ در این مصاحبه گفت: اتفاق واقعا وحشتناک و منزجرکننده‌ای روی داده است، اگر این اتفاق رخ داده باشد، باید ببینیم که چه می‌شود. ما نهایت برخورد را خواهیم داشت و تنبیه سختی در پیش است. تا این لحظه آنها اتهامات را به شدت رد کرده‌اند. آیا این اتفاق می‌تواند از سوی آنها شکل گرفته باشد؟ بله.

البته ترامپ همواره مخالفت خود را با هرگونه محدود کردن فروش سلاح به عربستان سعودی، یکی از بزرگ‌ترین خریداران سلاح در جهان، اذعان کرده بود. به گفته او اگر آمریکا فروش سلاح سودآور خود به عربستان را قطع کند، خود را تنبیه کرده است.

یک هیأت سعودی به رهبری شاهزاده خالد بن‌فیصل، به دیدار اردوغان در آنکارا رفت. شاهزاده خالد عضو ارشد خانواده سلطنتی، فرماندار مکه و مشاور شاه سلمان است؛ بنابراین حضور او جدیت بحران از دید شاه سعودی را نشان می‌دهد

ترامپ در گفت‌وگو با شبکه خبری سی‌بی‌سی با رویکرد جدیدی با جدیت در مورد ناپدید شدن منتقد سعودی ظاهر شد و گفت: اگر این اتفاق رخ داده باشد، ما نهایت برخورد را خواهیم داشت و تنبیه سختی در پیش است

خبر

پایان ماجرای خاشقجی کجاست؟

یحیا بوستان، ستون نویس روزنامه دیلی صباح ترکیه در یادداشتی در مورد آنچه که تحقیقات در مورد ناپدید شدن جمال خاشقجی روزنامه‌نگار منتقد، در نهایت به آن منجر می‌شود، نوشت: ماجرای خاشقجی در واقع آزمونی برای حکومت سعودی است، آزمونی که ثابت می‌کند آیا این پادشاهی تابع قوانین بین‌المللی است یا همچون یک حکومت قلدر مأبانه عمل می‌کند.

جمال خاشقجی، روزنامه‌نگار سعودی و فعال در روزنامه واشنگتن پست روز ۲ اکتبر (۱۰ مهر) وارد کنسولگری عربستان سعودی شد و دیگر از آنجا بیرون نیامد. تقریبا ۱۳ روز از زمان ناپدید شدن او گذشته و هنوز هیچ نشانه‌ای مبنی بر زنده بودن منتقد سعودی یافت نشده است.

مقامات ترکیه فورا به این نتیجه رسیدند که خاشقجی به قتل رسیده است. هرچند که عربستان سعودی بی‌تردید اتهامات را رد کرد، اما هیچ مدرکی مبنی بر خروج خاشقجی از کنسولگری وجود ندارد.

حالا موضوع خاشقجی از مرز مراودات دو طرفه ترکیه و عربستان سعودی خارج شده و این موضوع هم اکنون مورد سوال جامعه بین‌الملل است. از بریتانیا گرفته تا اتحادیه اروپا، تعداد زیادی از احزاب درگیر این موضوع شده‌اند. ناپدید شدن خاشقجی حالا به موضوع مهم دستور جلسات واشنگتن نیز تبدیل شده است.

تا حدی می‌توان این واکنش‌ها را نتیجه برخورد ترکیه از زمان انتشار اخبار ناپدید شدن خاشقجی دانست.

آنکارا از تبدیل این حادثه به یک بحران خودداری کرد؛ فشار آوردن بر ریاض یا کشمکش دیپلماتیک می‌توانست به ناپایدار کردن منطقه بیانجامد. به‌جای آن، ترکیه از استراتژی ارسال پیام طراحی شده برای مجبور کردن ریاض به پذیرش گناه استفاده کرد.

ابتدا نیروهای امنیتی، شواهدی را جمع کردند تا به این حقیقت برسند که خاشقجی در کنسولگری عربستان به قتل رسیده است. سپس مقامات ترکیه‌ای شروع به آشکار کردن این حقیقت برای رسانه‌های بین‌المللی و دولت‌های خارجی کردند.

این روش، استراتژی ارتباطات ترکیه بود که ترور خاشقجی را به جای آنکه به یک موضوع دوجانبه بین آنکارا و ریاض تقلیل دهد، به موضوعی جهانی بدل کرد. در حال حاضر سعودی‌ها در تلاش بسیار، برای پاک کردن لکه ننگین قتل از نام خود هستند. همزمان با درخواست سناتورهای آمریکایی برای تعلیق فروش سلاح به ریاض، غول‌های تجاری نیز تصمیم گرفته‌اند تا سرمایه‌گذاری‌های آتی خود در عربستان سعودی را به تعلیق درآورند یا کلا لغو کنند. به عبارت دیگر، پادشاهی عربستان به ویژه شاهزاده محمد بن‌سلمان با یک بحران مشروعیت مواجه شده است. هرچند که دونالد ترامپ، رئیس جمهور آمریکا بارها بر تعهد خود به فروش تجهیزات نظامی به سعودی‌ها تأکید کرده و عنوان کرده است که اگر آمریکا سلاح به آنها نفروشد سعودی‌ها اقدام به خرید سلاح از روسیه و چین می‌کنند، اما ترامپ خوب می‌داند که دولت او مجبور است علیه عربستان سعودی در ارتباط با خاشقجی موضع بگیرد.

ریاض در تلاش برای پایان دادن به بحران مشروعیت خود، اعلام کرد که به همکاری خود با ترکیه برای تحقیقات به منظور روشن شدن ابهامات ماجرای خاشقجی پایان داده است. سعودی‌ها که قبل از آن متعهد شده بودند به پلیس ترکیه اجازه بررسی کنسولگری خود در استانبول را بدهند، خیلی زود از تصمیم خود عقب‌نشینی کردند.

چند روز بعد، هیأت سعودی به آنکارا رفت و خواستار ایجاد گروه مشترک تحقیق شد. ترکیه با امید به روشن شدن ابعاد ماجرا با این تحقیق موافقت کرد اما مقامات ترکیه به ریاض یادآوری کردند که تحقیقات رسمی در استانبول بدون وقفه ادامه می‌یابد.

پرسش با اهمیت این است که آیا تحقیقات مشترک، نتیجه‌ای در بر خواهد داشت؟

برای مثبت اندیشی در این رابطه دلایل کمی وجود دارد. اگر صادق باشیم، پلیس ترکیه به کمک عربستان سعودی نیاز ندارد. آنها این اتفاق را بررسی کرده‌اند و دلایل متقاعد کننده‌ای نیز در این فرایند یافته‌اند. برخی از یافته‌های در دسترس از این تحقیقات در رسانه‌های بین‌المللی منتشر شده است. به طور مسلم مخرب‌ترین مدرک، فایل صوتی قتل است که هفته گذشته برای روزنامه واشنگتن پست از سوی مقامات آمریکایی و ترکیه‌ای تشریح شد.

از طرف دیگر، ریاض به شدت به تحقیقات مشترک به منظور حل بحران مشروعیتش نیاز دارد اما حتی در صورتی که سعودی‌ها خودشان در تحقیقات اعلام کنند در قتل دست داشته‌اند و آن را گردن تندروها بیاندازند و ابراز پشیمانی کنند نیز مشکل موجود حل نمی‌شود. با وجود همه این رویدادها انتظار نمی‌رود شاهزاده محمد بن‌سلمان، کسی که اخیرا با تجاوز از قوانین بین‌المللی سعد حریری، نخست وزیر لبنان را در ریاض به مدت طولانی در بازداشت نگه‌داشت، دیگر قدمی در راستای ناپایداری بر ندارد.

در نهایت عربستان سعودی باید یاد بگیرد به قوانین بین‌المللی و انتظارات جهان اسلام احترام بگذارد. عربستان باید از اعطا امتیازات در مساله حقوقی بیت‌المقدس دست بردارد، روابطش با قطر را بهبود ببخشد و روابط نزدیک‌تری با ترکیه داشته باشد و از حمایت برنامه‌ریزان کودتا در خاورمیانه دست بردارد. آنها این گونه می‌توانند به منطقه و به خود کمک کنند.

جریده عالم

سفیر ایران در ترکیه:

حمله انتحاری تنها یک تهدید بود

سفیر جمهوری اسلامی ایران در ترکیه در مصاحبه با ایرنا با بیان اینکه حمله انتحاری به سفارت تنها یک تهدید بود، تاکید کرد: اقدام خاصی صورت نگرفته و اوضاع در کنترل و عادی است.

محمد ابراهیم طاهریان فرد اظهار داشت: تهدید توسط یک فردی انجام شده که خود را منتسب به داعش معرفی کرده و پلیس ترکیه در پی این تهدید، اقدامات و تدابیر امنیتی را در اطراف سفارت تشدید کرده است. وی، تخلیه کارکنان سفارت و هر گونه بمب گذاری و اخبار دیگر در این زمینه را تکذیب کرد. روز دوشنبه در پی اعلام برخی رسانه های ترکیه‌ای مبنی بر دریافت پیام تهدید به بمب گذاری در سفارت ایران در آنکارا، تدابیری امنیتی در اطراف سفارت ایران اعمال شد.

وزیر خارجه سوریه:

شرق فرات را باز پس می‌گیریم

وزیر خارجه سوریه بار دیگر نظام فدرالی در این کشور تاکید کرد که دمشق همچنان پایبند به بازپس گرفتن کنترل شرق فرات پس از پایان یافتن مساله ادلب است.

به گزارش روز دوشنبه خبرگزاری سوریه (سانا)، ولیدالمعلم در نشست مطبوعاتی با ابراهیم الجعفری همتای عراقی‌اش در دمشق گفت: صادقانه می گویم پس از ادلب هدف ما شرق فرات است و عشایر و کردهای این منطقه باید مشخص کنند در آینده چه می‌خواهند.

وی ادامه داد که اگر کردها خواستار گفت‌وگو باشند، باید به قانون اساسی و قانون تنظیم روابط سوریه مراجعه کنیم و اگر تمایل به گفت‌وگو ندارند، این امر دیگری است. در عین حال ما با نظام فدرالی در سوریه مخالف هستیم و کاری خلاف قانون اساسی کشور انجام نمی دهیم و در صورت گرفتن این تصمیم، آنها باید بهای توهم همکاری با آمریکا را بپردازند. المعلم تاکید کرد که آمریکا شهر الرقه را به بهانه مبارزه با تروریست های داعش ویران کرد، در حالی که حمایت از تروریست ها را ادامه می دهد و نیروهای خود را به شرق فرات منتقل کرد تا توطئه‌های تجاوزکارانه در سوریه را اجرا کرده، بحران را از نظر زمانی طولانی تر کند.

وزیر خارجه سوریه اضافه کرد که همه کشورهای منطقه و جهان از پیروزی سوریه و عراق در جنگ علیه تروریسم بهره خواهند برد. المعلم افزود: سوریه دارای جایگاه مهمی در جهان عرب است و باید نقش عربی خود را ایفا کند و به همین دلیل ما با هرگونه پیشنهاد عربی یا بین‌المللی با نظر مثبت پاسخ می‌دهیم.

وی اظهار امیدواری کرد که مرز البوکمال با عراق که به دلیل حملات تروریستی بسته شده بود، به زودی گشوده شود. وی گفت: ادلب نیز مانند سایر نقاط سوریه حتما به حاکمیت دولت باز می گردد و اگر توافق درباره این استان اجرا نشود، دولت سوریه گزینه‌های دیگری را اجرا خواهد کرد. المعلم با اشاره به درج نام گروه تروریستی جبهه النصره در فهرست تروریستی سازمان ملل افزود: باید ریشه تروریست‌ها در ادلب کنده شود و نیروهای مسلح ما در اطراف این استان آمادگی ریشه کن کردن تروریسم در صورت عدم اجرای توافق درباره ادلب را دارند. الجعفری وزیر خارجه عراق نیز در این نشست مطبوعاتی گفت: سفر من به سوریه مهم است، زیرا ثبات و امنیت را پس از پیروزی این کشور بر تروریسم حس کردم.

وی اضافه کرد که روابط عراق و سوریه تاریخی و محکم است و قوی باقی خواهد ماند و سوریه که بحران های زیادی را پشت سر گذاشته و در برابر تروریسم مقاومت کرده، پیروز نهایی می باشد.

الجعفری تاکید کرد که هیچ کس نمی تواند سوریه را از نقش محوری آن در منطقه جدا کند و به حاشیه بکشاند و هماهنگی مداوم میان سوریه و عراق در زمینه های مختلف به‌ویژه در زمینه امنیت آب وجود دارد. وی با اشاره به بسته بودن مرزهای دو کشور به دلیل فعالیت تروریست‌ها، گفت: عراق از مواضع حمایتی سوریه تقدیر می کند و به هیچ کس اجازه مداخله خارجی در روابط دو کشور را نخواهد داد. المعلم و الجعفری در دمشق، بازگشایی معابر مشترک و بازگشت سوریه به اتحادیه عرب را بررسی کردند. وزیر خارجه عراق به منظور دیدار با رییس جمهوری و وزیر خارجه سوریه و بررسی راه‌های بازگشایی معابر مرزی بین دو کشور، وارد دمشق شده است.